

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA INDIVIDUAL TA'LIM YO'NALISHLARINI SHAKLLANTIRISH

Muallif: Usmanova Xurshida Aybekovna¹

Affiliyatsiya: Andijon davlat pedagogika instiuti, Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası o'qituvchisi¹

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15194106>

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayoni tezkor rivojlanayotgan texnologiyalar, xususan, sun'iy intellekt (SI) bilan chambarchas bog'liq bo'lib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida ta'lim tizimida yangi innovatsion yondashuvlar paydo bo'lmoqda. Ayniqsa, individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirish va shaxsiylashtirilgan o'quv jarayonini tashkil etish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Sun'iy intellekt ta'lim jarayonining barcha bosqichlariga integratsiya qilinishi natijasida an'anaviy yondashuvlar o'rniga zamonaviy va moslashuvchan metodlar qo'llanilmoqda.

Sun'iy intellekt ta'lim tizimida turli vazifalarni bajarish, ma'lumotlarni tahlil qilish va shaxsiylashtirilgan o'qitish dasturlarini ishlab chiqish imkoniyatini beradi. An'anaviy ta'lim tizimida barcha o'quvchilarga yagona dastur asosida ta'lim berilgan bo'lsa, bugungi kunda SI texnologiyalari yordamida o'quvchilarning qobiliyati, qiziqishlari va bilim darajasiga mos keladigan individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirish mumkin bo'lmoqda. Bu esa har bir o'quvchining maksimal natijalarga erishishi uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Bugungi kunda sun'iy intellektga asoslangan ta'lim platformalari (masalan, adaptiv o'qitish tizimlari, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari, individual o'quv dasturlarini ishlab chiqish mexanizmlari) rivojlanmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini kuzatish, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va mos ravishda ta'lim dasturlarini shakllantirish imkonini beradi. Natijada, an'anaviy ta'lim tizimiga qaraganda samaradorlik yuqori bo'lgan ta'lim modeli shakllanadi.

Shuningdek, SI yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini yaratish o'qituvchilar uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchilar SI texnologiyalari orqali o'quvchilarning ta'lim jarayonini chuqur tahlil qilib, ularning ehtiyojlariga mos keladigan innovatsion ta'lim metodlarini joriy etishlari mumkin. Bundan tashqari, SI asosida ishlab chiqilgan ta'lim resurslari va vositalari pedagoglarga dars jarayonini samarali rejalashtirish, topshiriqlarni avtomatlashtirish va o'quvchilarning natijalarini tezkor baholash imkonini beradi.

Ushbu tadqiqotda sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari, uning afzalliklari hamda pedagogik jarayondagi samaradorligi o'rganiladi. Sun'iy intellektidan foydalangan holda ta'lim

jarayonini shaxsiylashtirishning turli usullari, texnologik yechimlari va istiqbollari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, SI asosida individual ta'lim yo'nalishlarini joriy etishda yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari ham ko'rib chiqiladi.

Sun'iy intellektning ta'lim tizimiga kirib kelishi va uning afzalliklari. Sun'iy intellekt - inson aqli va bilimini tasvirlash, o'rganish, va qaror qabul qilish kabi faoliyatlarni bajarish uchun ishlab chiqilgan kompyuter tizimlaridan iborat texnologiyalardir. O'qitish jarayoniga sun'iy intellekt texnologiyalarining integratsiyalashuvi so'nggi yillarda ta'lim tizimining yangilanishiga katta turtki bo'lib kelmoqda. SI yordamida amalga oshiriladigan ta'lim jarayonidagi asosiy o'zgarishlar o'quvchilarga individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyatini yaratadi.

Sun'iy intellektning ta'lim tizimiga kiritilishi, o'quvchilarning shaxsiy xususiyatlariga mos keladigan ta'lim metodlarini ishlab chiqish imkonini beradi. An'anaviy ta'lim tizimida o'quvchilar bitta umumiy dastur asosida ta'lim oladilar, bu esa ba'zan o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlarini inobatga olishga imkon bermaydi. Biroq, SI asosida ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish orqali o'quvchilarning individual qobiliyatlari, qiziqishlari va o'zlashtirish darajasiga mos keladigan o'quv dasturlari ishlab chiqilishi mumkin. Masalan, adaptiv o'qitish tizimlari, o'quvchilarning bilim darajasini doimiy ravishda tahlil qilib, o'quv dasturini ularga moslashtirib beradi. Bu jarayon, o'quvchilarni yanada samarali o'qitish va ularning potensialini maksimal darajada ochish imkoniyatini yaratadi.

Sun'iy intellekt yordamida ta'lim samaradorligini oshirish mumkin. SI texnologiyalari o'quvchilarning individual ehtiyojlarini va qobiliyatlarini aniqlashda yordam beradi. Misol uchun, interaktiv o'quv platformalarida o'quvchi tomonidan bajarilgan topshiriqlar natijasida darhol tahlil olib boriladi va o'quv dasturi mos ravishda yangilanadi. Bu o'quvchilarning qiziqishlariga, qobiliyatlariga va kuchli tomonlariga mos keladigan o'quv jarayonini tashkil etish imkoniyatini beradi. Sun'iy intellekt yordamida o'quvchilarning o'qish jarayonida oldindan ko'rsatilgan yo'nalishlar asosida o'rgatishdan tashqari, ular bilan bog'liq bo'lgan cheklovlar va to'siqlarni ham bartaraf etish mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Sun'iy intellektning individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirishdagi o'rni. Sun'iy intellekt asosida individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirishda asosiy rolni tizimlarning o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini o'rganishi va tahlil qilishi o'ynaydi. SI yordamida o'quvchilarni faqatgina o'rganish darajasiga qarab emas, balki ularning o'quvdagi qiziqishlari, psixologik holati va hissiy intellekti kabi omillarga asoslanib ta'lim dasturlari ishlab chiqiladi. Bu esa o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olgan holda, ta'limni yanada shaxsiylashtirishga imkon yaratadi. Shuningdek, o'quvchilar o'qish jarayonini o'z tempida va xohishiga qarab davom ettirishi mumkin. Bunday tizimlar o'quvchilarni yanada ishonchli, samarali va mustaqil ta'lim olishlariga yordam beradi.

Sun'iy intellekt asosida individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirishning metodik asoslari. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimiga kirib kelishi bilan birga, yangi pedagogik metodik yondashuvlar ham ishlab chiqilmoqda. Bu yondashuvlar o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini yanada shaxsiylashtirish va ular uchun moslashtirilgan ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan.

Adaptiv o'qitish tizimlari sun'iy intellektni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning eng samarali vositalaridan biridir. Bu tizimlar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini va

bilimini doimiy ravishda monitoring qilib boradi. Har bir o'quvchining qobiliyatlari, ehtiyojlari va ta'limda muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlari hisobga olinadi va o'quv dasturi ular uchun moslashtiriladi. Adaptiv tizimlar o'quvchilarni har bir o'rganilayotgan mavzu bo'yicha alohida ravishda baholab, ular uchun individual topshiriqlar va mashqlar tayyorlaydi. Shu bilan birga, tizim o'quvchining muvaffaqiyatiga qarab darsning davomiyligini, murakkablik darajasini va o'qish tezligini sozlaydi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi, shaxsiylashtirilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqishga imkon beradi. O'quvchilar uchun tayyorlangan maxsus ta'lim dasturlari, ularning shaxsiy qobiliyatlari va qiziqishlariga asoslanadi. Bunday dasturlar, o'quvchilarning kuchli tomonlarini mustahkamlashga va zaif tomonlarini yaxshilashga yo'naltirilgan. Shuningdek, shaxsiylashtirilgan ta'lim dasturlari o'quvchilarga o'z-o'zini baholash va mustaqil o'rganish imkoniyatini yaratadi. Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida ta'lim jarayonida o'quvchilarni individual ravishda yo'naltirish va qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari kengayadi.

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchilarni tayyorlash va ularni zamonaviy metodik qo'llanmalar bilan ta'minlash zarur. O'qituvchilarni SI asosida ta'lim berishga moslashtirish uchun maxsus treninglar va kurslar tashkil etilishi kerak. Bu treninglar o'qituvchilarga sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llash, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini baholash va o'quv dasturlarini shaxsiylashtirish bo'yicha zarur bilimlarni taqdim etadi. Bunday metodik qo'llanmalar o'qituvchilarning ta'lim sifatini oshirishga, o'quvchilarga individual yondashuvni samarali taqdim etishga imkon yaratadi.

Ta'lim resurslari sun'iy intellektga asoslangan interaktiv platformalar, ta'lim dasturlari va onlayn kurslar yordamida ishlab chiqiladi. Bu resurslar o'quvchilarga o'z-o'zini baholash va rivojlantirish imkonini beradi. Masalan, virtual o'qituvchilar va interaktiv sinflar o'quvchilarga real vaqt rejimida masalalarni hal qilishda yordam beradi. Sun'iy intellektning imkoniyatlari ta'lim resurslarini boyitib, o'quvchilarning o'rganish tajribasini yaxshilaydi va o'quv jarayonini yanada samarali qiladi.

XULOSA

Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish va samaradorligini oshirish imkonini beradi. An'anaviy ta'lim tizimida barcha o'quvchilarga yagona yondashuv asosida dars o'tilgan bo'lsa, sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirish imkoniyati yuzaga kelmoqda. Bu esa har bir o'quvchining bilim darajasi, qobiliyati va qiziqishlariga mos keladigan o'quv dasturlarini yaratishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim tendensiyalaridan biri bo'lib, uning rivojlanishi ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Kelajakda sun'iy intellekt texnologiyalarini yanada takomillashtirish va ularni ta'lim tizimiga kengroq joriy etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Russell, S., & Norvig, P. (2020). Artificial Intelligence: A Modern Approach. Pearson Education.

2. Luckin, R. (2018). Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century. UCL Press.
3. Selwyn, N. (2019). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Polity Press.
4. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Center for Curriculum Redesign.

